Elisa saatis telefonipetturite vastu võitlusse lobisemishimulise tehisaru

12 min tagasi - 22.11.2026 Autor: AM

Kui seni on Eesti sideoperaatorid keskendunud peamiselt kahtlaste kõnede tuvastamisele ja blokeerimisele, siis Elisa uus lahendus läheb sammu võrra kaugemale. See on nagu kassi-hiire mäng, kus hiir on ootamatult otsustanud kassi lõputu lobisemisega ära väsitada. Kuigi tehisaru ei suuda üksinda kõiki maailma pettureid üleöö minema peletada, annab see vähemalt võimaluse nende igapäevatööd tõhusalt saboteerida.

Petturid ei vali tänapäeval enam numbreid käsitsi, vaid kasutavad automatiseeritud kõnekeskusi, mis suudavad tunnis teha tuhandeid kõnesid. Päris inimene võtab toru üle alles siis, kui potentsiaalne ohver vastab. Elisa digiturvalisuse tootejuhi Ivar Tennokese sõnul täiendab uus süsteem seniseid tõkestusmeetmeid, lubades petturitele aktiivselt vastu astuda.

„Petturite eesmärk on võimalikult väikese vaevaga võimalikult palju raha teenida. Meie tahame selle loogika pea peale pöörata. Kui pettur kulutab oma aega ja raha tehisintellektiga rääkimisele, aga ei saa sellest midagi vastu, muutub iga selline kõne tema jaoks kahjumlikuks," selgitas Tennokese.

„Meie lahendus sunnib pettureid kulutama rohkem aega ja ressursse, sest üha enam võtab just tehisintellekt petturite kõnesid vastu. Nii loodame muuta petukõnede tegemise kurjategijatele järjest vähem tasuvaks," lisas ta.

Ennustaja Ljuba ja kallis needus

Tehisaru ei raiska aga ainult kurjategijate aega, vaid aitab ühtlasi paremini mõista petturite uusimaid võtteid. Ühes värvikamas vestluses tutvustas helistaja end näiteks ennustaja Ljubana ja teatas dramaatiliselt, et vastajale on needus peale pandud. Nagu arvata võid, ei aidanud needuse vastu mitte küünlavalgus ega loitsud, vaid ikka vanad head Smart-ID PIN-koodid.

„Petturite leidlikkusel ei paista olevat piire. Oleme harjunud kuulma kõnedest, kus esinetakse pangatöötaja või politseinikuna, aga nüüd püüti inimest veenda, et talle on needus peale pandud ja selle eemaldamiseks on vaja Smart-ID PIN-koode. Õnneks sattus pettur seekord tehisintellekti otsa. See näitab hästi, kui erinevaid lugusid kurjategijad inimeste mõjutamiseks välja mõtlevad," rääkis Tennokese.

Sõbralik vestlus võib olla hoopis eelluure

Tehisaru peetud vestlused paljastasid ka kavala ja ohtliku mustri: kõik petukõned ei alga sugugi paanika külvamise või kohese rahaküsimisega. Mõnikord uurib helistaja hoopis sõbralikult, kuidas sul läheb ja millega sa tegeled. Lisaks ei pruugi tegemist olla juhusliku kõnega – petturitel on ohvri kohta sageli juba eelteadmised olemas, näiteks võidakse varem petta saanud inimesele pakkuda „õigusabi“ kaotatud raha tagasisaamiseks.

„Kõik petukõned ei alga ähvarduse või kiire rahaküsimisega. Mõnikord tuntakse lihtsalt huvi, kuidas inimesel läheb ja millega ta tegeleb. Sellise sõbraliku vestluse taga võib aga olla väga konkreetne eesmärk – võita inimese usaldus ja kasutada seda hiljem ära. Eriti haavatavad võivad olla inimesed, kellel on igapäevaelus vähe suhtlemisvõimalusi,“ selgitas Tennokese.

Veelgi enam – tehisaru ei ole ainult heade poolel. Elisa on tuvastanud ka kurjategijate endi tehisarul põhinevaid süsteeme, mis teevad nii-öelda külmi kõnesid pelgalt info kogumiseks. Kui vastad võõrale numbrile oma nimega, võidakse seda juba järgmises ja märksa isiklikumas petukõnes sinu vastu ära kasutada.

Üks vale liigutus võib maksta üle 100 000 euro

Kuigi jutt ennustaja Ljubast võib esmapilgul muigama panna, on probleemi tegelik mõõde kõike muud kui naljakas. Oktoobri lõpus kaotas 47-aastane Eesti mees kurjategijatele esialgsetel andmetel ligi 133 000 eurot. Petturid esinesid nii Elisa, Smart-ID, panga kui ka politsei nimel, veendes meest andma neile kaugjuurdepääsu oma arvutile ja kinnitama korduvalt Smart-ID PIN-koodidega tehinguid. Tulemuseks olid tühjaks tehtud nii mehe isiklik kui ka ettevõtte pangakonto.

Elisa on tänavu esimese kümne kuuga tõkestanud ligikaudu 7,8 miljonit petukõnekatset. Kuna kurjategijad kolivad aga üha enam välismaa numbritele ja internetipõhistesse suhtluskanalitesse, on selge, et ükski tehniline lahendus ei anna veel sajaprotsendilist kaitset.

„Petukõnede blokeerimine on endiselt väga oluline, kuid ainult sellest ei piisa. Kui suudame muuta pettuste korraldamise keerulisemaks ja kulukamaks, saame loodetavasti vähendada ka kurjategijate motivatsiooni inimestele helistada,“ sõnas Tennokese.

Kuidas ennast ja oma lähedasi kaitsta?

Kuni tehisaru pettureid toru otsas väsitab, jääb kõige olulisemaks tulemüüriks siiski sinu enda kaine mõistus. Pea meeles nelja lihtsat reeglit, isegi kui helistaja tundub äärmiselt sõbralik või väidab end olevat mõnest usaldusväärsest asutusest:

- **Ära jaga oma PIN-koode ega paroole.** Pank, politsei ega mobiilioperaator ei küsi telefoni teel sinu Smart-ID või Mobiil-ID koode.
- **Ära kinnita võõraid toiminguid.** Kui keegi palub telefoni teel Smart-ID või Mobiil-ID abil midagi kinnitada, kontrolli alati, millele sa tegelikult alla kirjutad.
- **Ära anna võõrale ligipääsu oma seadmele.** Petturid võivad paluda paigaldada äpi või programmi, mis annab neile kaugjuurdepääsu sinu arvutile või telefonile.
- **Kahtluse korral lõpeta kõne.** Kui kõne tundub vähegi kummaline, pane toru ära ja helista asutusele ise tagasi selle ametlikul numbril.

Pilt

bot